

МЕСТОНАМИРАНЕ НА РАБОТНОТО МЯСТО/УЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ НА ЗАЕТИТЕ И УЧАЩИТЕ ЛИЦА КЪМ 7 СЕПТЕМВРИ 2021 ГОДИНА

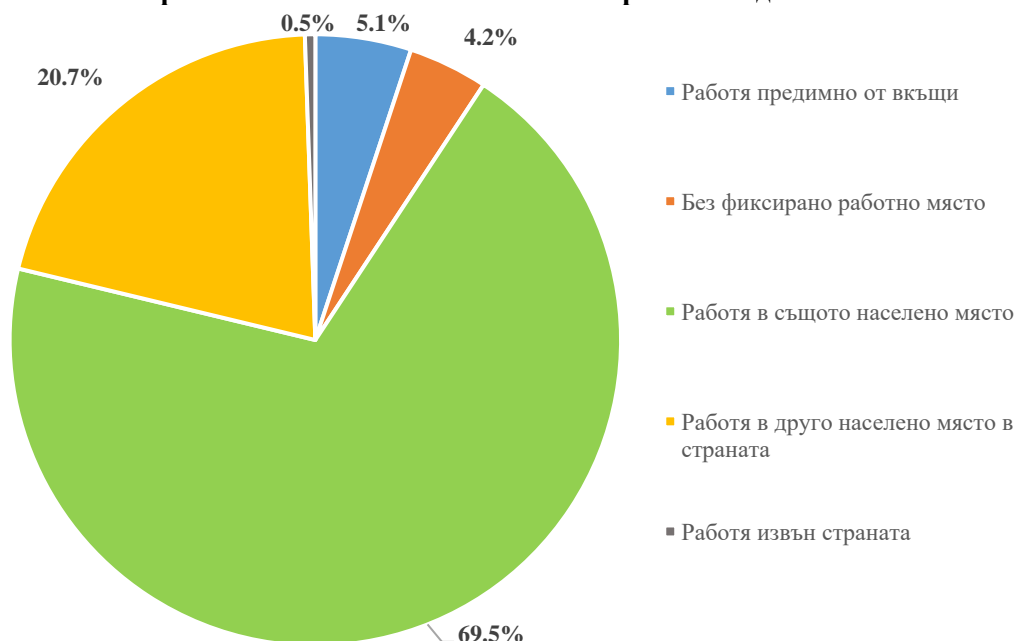
Окончателни данни

Явлението всекидневна трудова миграция е тясно свързано с икономическото състояние на населените места, тяхното местонамиране и инфраструктура, както и с наличието и характеристиките на работната сила в тях. Значението на този процес за обществото е голямо, тъй като участието във всекидневните пътувания, за разлика от постоянното преселване, не води до обезлюдяване на населени места или до нарушаване на възрастовата структура на населението. Всекидневната миграция е наблюдавана изчерпателно за първи път при преброяването през 1975 година. При преброяването през 2021 г. се наблюдава не само ежедневната трудова миграция, а като цяло местонамирането на работното място, вкл. за лицата, които работят предимно от вкъщи, както и за тези без фиксирано работно място.

Местонамиране на работното място на заетите на възраст 15 и повече навършени години

Към 7 септември 2021 г. 121 235 лица, или 5.1% от отговорилите на въпроса са посочили, че работят предимно от вкъщи. Без фиксирано работно място са 100 547 лица, или 4.2%. Най-висок е абсолютният брой и относителният дял на лицата, които работят в същото населено място, в което живеят - 1 661 017 (69.5%). До населеното място, в което работят, пътуват 494 719 лица, или 20.7%. Заетите, които пътуват извън страната, са 13 086, или 0.5%.

Фиг. 1. Разпределение на заетите лица според местонамирането на работното им място към 7 септември 2021 година¹

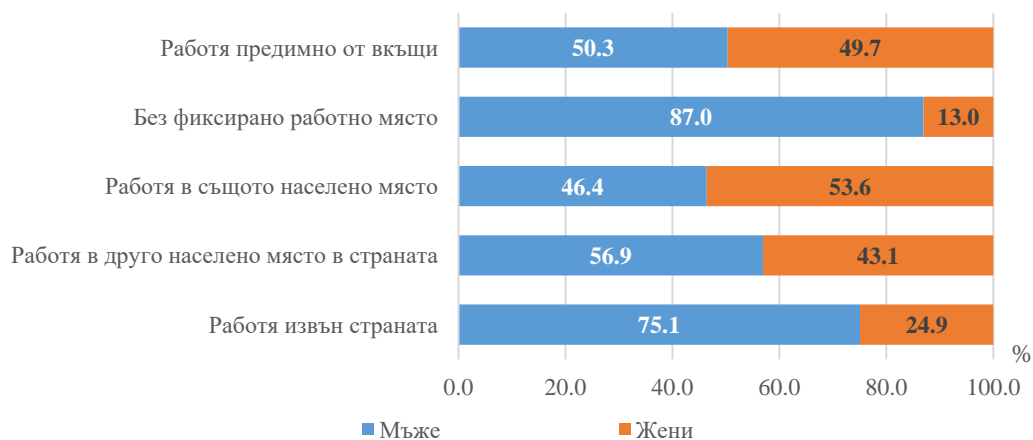

Мъжете преобладават във всички групи с изключение на групата от лица, които работят в едно и също населено място. Най-висок е дялът им при лицата, които работят без фиксирано

¹ При изчисляването на относителните дялове на съответните категории не са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

работно място - 87.0%. Почти еднакъв брой мъже и жени са посочили, че работят предимно от вкъщи, съответно 50.3 и 49.7%.

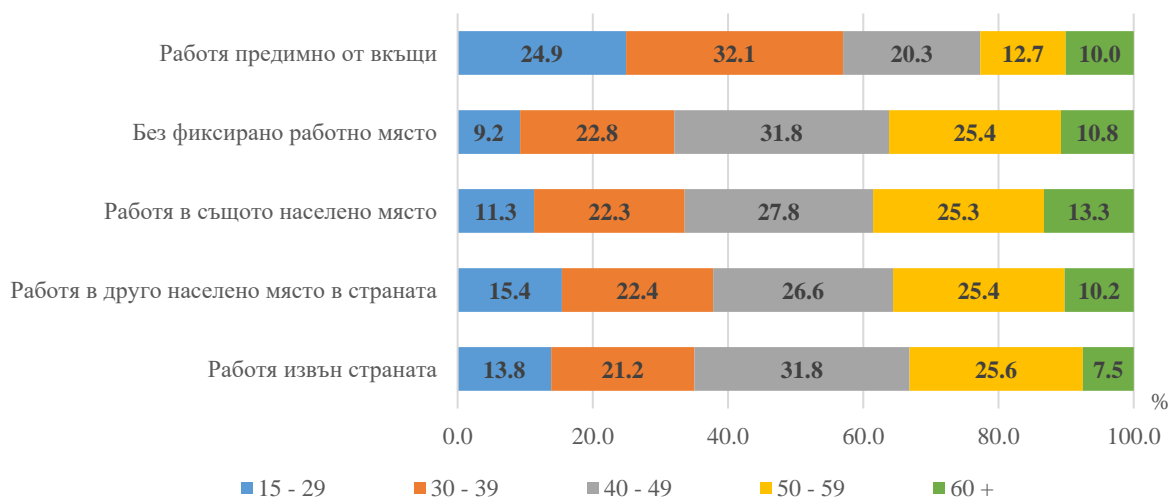
Фиг. 2. Разпределение на зетите лица според местонамирането на работното им място по пол към 7 септември 2021 година

Най-висок е дялът на младите (15 - 29 навършени години) сред лицата, работещи предимно от вкъщи - 24.9%, следвани от лицата, пътуващи в друго населено място - 15.4%. Най-нисък е този дял при работещите без фиксирано работно място - 9.2% от посочилите този отговор.

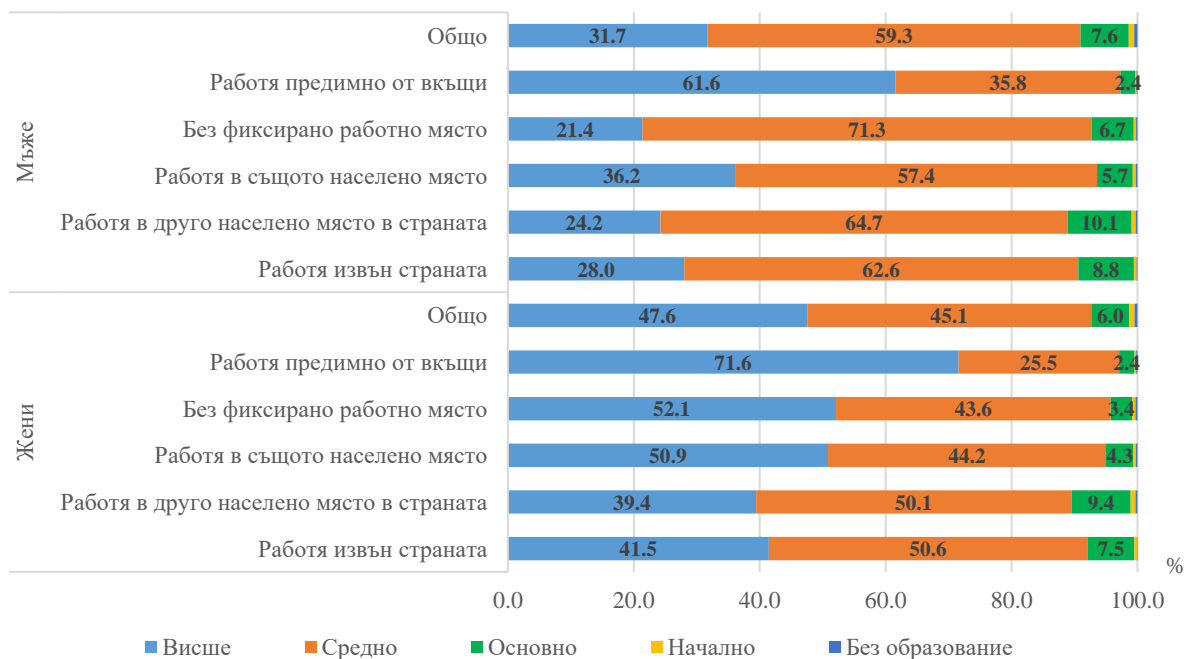
Сред работещите предимно от вкъщи най-висок е дялът на лицата на възраст 30 - 39 навършени години - 32.1%. При лицата, работещи без фиксирано работно място, преобладават тези на възраст 40 - 49 навършени години - 31.8%.

Фиг. 3. Разпределение на зетите лица според местонамирането на работното им място по възраст към 7 септември 2021 година

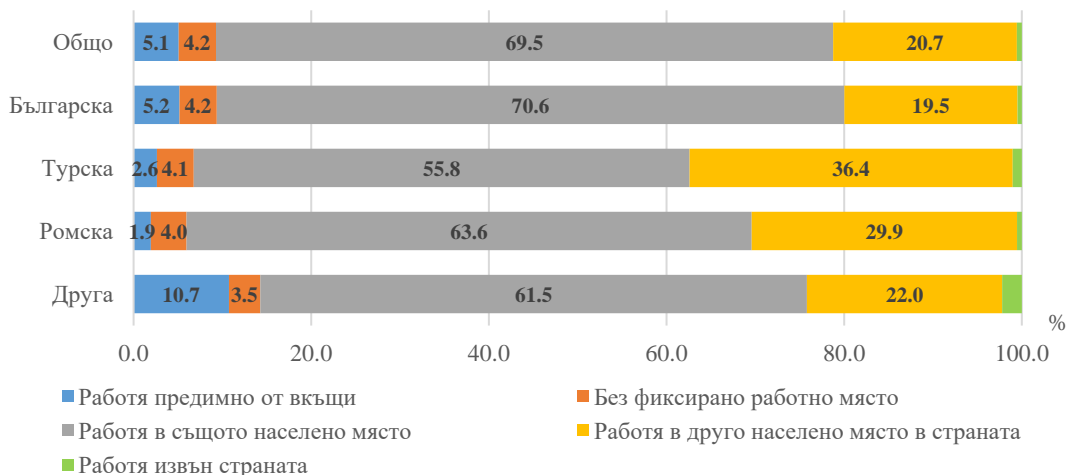
Разпределението на зетите лица по степен на завършено образование и местонамиране на работното им място към 7 септември 2021 г. показва, че най-висок е дялът на лицата с висше образование сред тези, които работят предимно от вкъщи - съответно 61.6% от мъжете и 71.6% от жените, посочили този отговор. Най-нисък е този дял при зетите мъже с висше образование без фиксирано работно място (21.4%) и мъжете, които пътуват до друго населено място, за да работят (24.2%). Най-висок е дялът на лицата с основно образование сред мъжете и жените, които пътуват до друго населено място, за да работят - съответно 10.1 и 9.4%.

Фиг. 4. Разпределение на заетите лица според местонамирането на работното им място по степен на завършено образование и пол към 7 септември 2021 година

Сред заетите, определили своята етническа група, най-висок е дялът на работещите от вкъщи при лицата, посочили „друга“ етническа група - 10.7%, а най-нисък - при самоопределилите се към ромската етническа група (1.9%). Най-често пътуват до друго населено място, за да работят, лицата от турската и ромската етническа група - съответно 36.4 и 29.9% от самоопределилите се към тези етноси.

Фиг. 5. Разпределение на заетите лица според местонамирането на работното им място по етническа принадлежност към 7 септември 2021 година

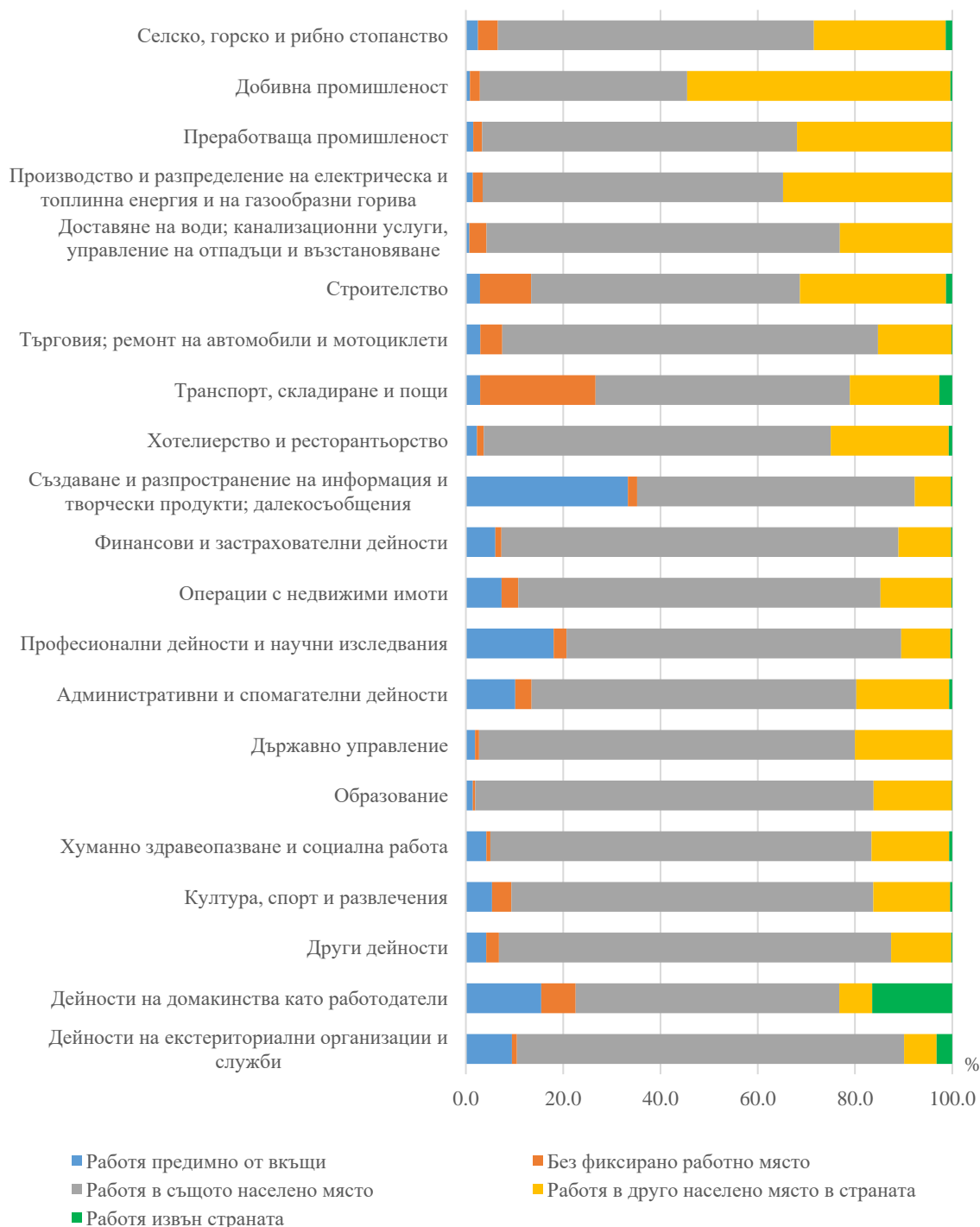
Всеки трети (33.3%) от заетите в икономическа дейност „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ и почти всеки пети (18.0%) от заетите в икономическа дейност „Професионални дейности и научни изследвания“ е работил предимно от вкъщи към 7 септември 2021 година.

Най-висок е дялът на лицата без фиксирано работно място, заети в икономически дейности „Транспорт, складиране и пощи“ - 23.7%, и „Строителство“ - 10.5% от заетите в тези дейности.

Най-уседнали са лицата, заети в икономически дейности „Образование“ и „Финансови и застрахователни дейности“, сред които тези, които живеят и работят в едно и също населено място, са съответно 81.9 и 81.6%.

Повече от половината от лицата, заети в икономическа дейност „Добивна промишленост“ (54.1%), пътуват в друго населено място, за да работят.

Фиг. 6. Разпределение на зетите лица според местонамирането на работното им място по икономическа дейност към 7 септември 2021 година

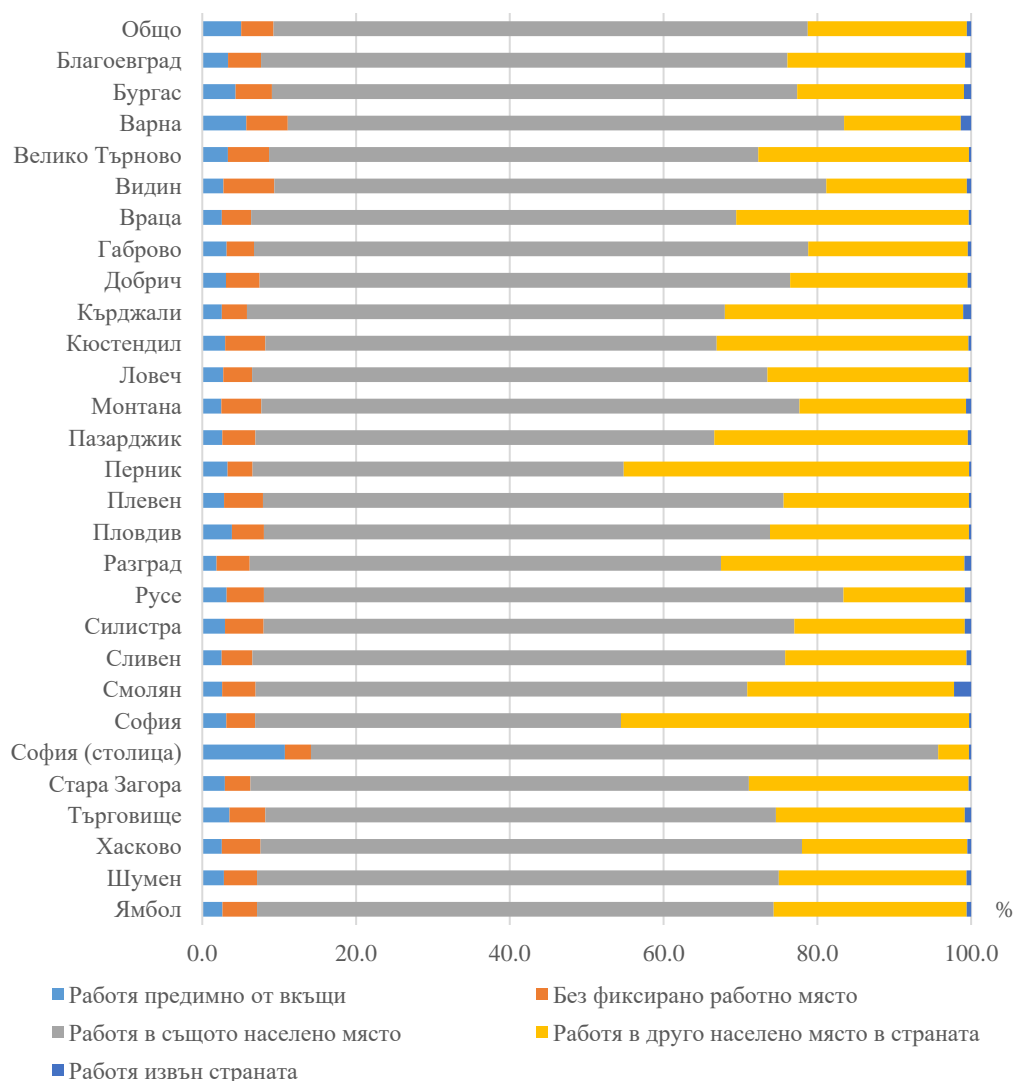

Към 7 септември 2021 г. най-висок е делът на лицата, работещи предимно от вкъщи, в областите София (столица) - 10.7%, Варна - 5.7%, и Бургас - 4.3% от зетите в съответната област.

Заетите без фиксирано работно място са относително равномерно разпределени на територията на страната и варират от 3.2% в област Перник до 6.6% в област Видин.

Най-нисък е относителният дял на заетите лица, които пътуват в друго населено място, за да работят, в областите София (столица) - 4.0%, Варна - 15.2%, и Русе - 15.8%. Най-голям е дялът на трудовите мигранти в областите София - 45.3%, Перник - 44.9%, Пазарджик - 33.0%, и Кюстендил - 32.8%.

Фиг. 7. Разпределение на заетите лица според местонамирането на работното им място и областта им по местоживеене към 7 септември 2021 година

Трудова миграция на заетите лица на възраст 15 и повече навършени години

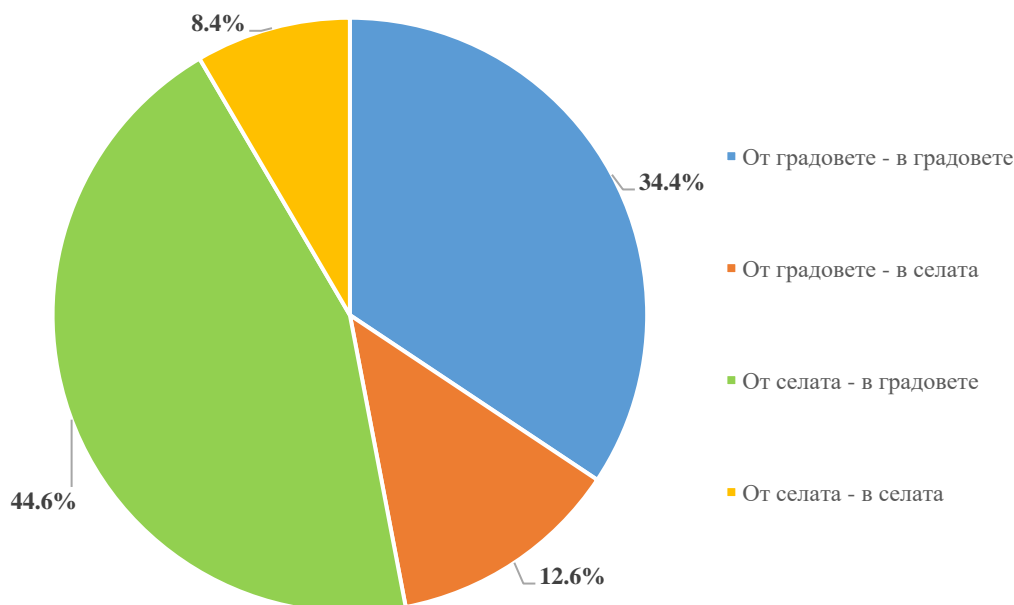
Към 7 септември 2021 г. 494 719 лица пътуват всекидневно или по-рядко от населеното място, в което живеят, до населеното място, в което работят. Всекидневните трудови мигранти представляват 18.6% от всички заети лица на възраст 15 и повече навършени години. От тях в селата живеят 262 238 души, или 53.0%, а в градовете - 232 481, или 47.0%, като преобладават мъжете - 56.9%, в сравнение с жените - 43.1% от всички трудови мигранти.

При определянето на двете крайни точки на трудовите пътувания от едно населено място до друго се формират четири основни направления на трудовата миграция: „от градовете - в градовете“, „от градовете - в селата“, „от селата - в градовете“ и „от селата - в селата“. За формирането на тези потоци основно влияние оказват икономическата ситуация в отделните

населени места (наличието на работни места), демографската ситуация (наличието на население в трудоспособна възраст), географското положение, както и състоянието на транспортната мрежа.

Към 7 септември 2021 г. най-голям е потокът от трудови мигранти от селата към градовете - близо 220 хил. заети лица, или 44.6% от всички трудови мигранти. Втори по обхват е потокът между градовете - съответно 170 хил., или 34.4%. Потокът от градовете към селата съставлява 12.6% (63 хил.). Най-малко заети пътуват, за да работят, между селата - 42 хил. души, или 8.4% от всички пътуващи, за да работят.

Фиг. 8. Структура на направленията на всекидневната трудова миграция

Разпределението на трудовите мигранти според честотата на пътуване показва, че преобладават лицата, които пътуват пет и повече пъти в седмицата - 409 хил., или 82.7%. Следват пътуващите от 2 до 4 пъти в седмицата - 55 хил. (11.0%), по-рядко от веднъж в седмицата - 16 хил. (3.2%), и пътуващите веднъж в седмицата - 15 хил., или 3.1% от всички трудови мигранти.

Най-използваният вид транспорт сред трудовите мигранти е „лек автомобил, ван (личен/служебен)“. По този начин се придвижват до работното си място 350 хил. души, или 70.8% от трудовите мигранти. На второ място се нареждат пътуващите с автобус (вкл. маршрутно такси) - 160 хил., или 32.4%. Значително по-малко предпочитан е железопътният транспорт - с влак пътуват 17 хил. лица, или 3.5% от трудовите мигранти.

Наблюдават се различия в използвания транспорт при мъжете и жените трудови мигранти. Лекият автомобил е предпочитаното превозно средство от мъжете - 80.0%, докато при жените с автомобил пътуват 58.4%. С автобус се придвижват 45.6% от жените и 22.3% от мъжете.

Трудова миграция между областите

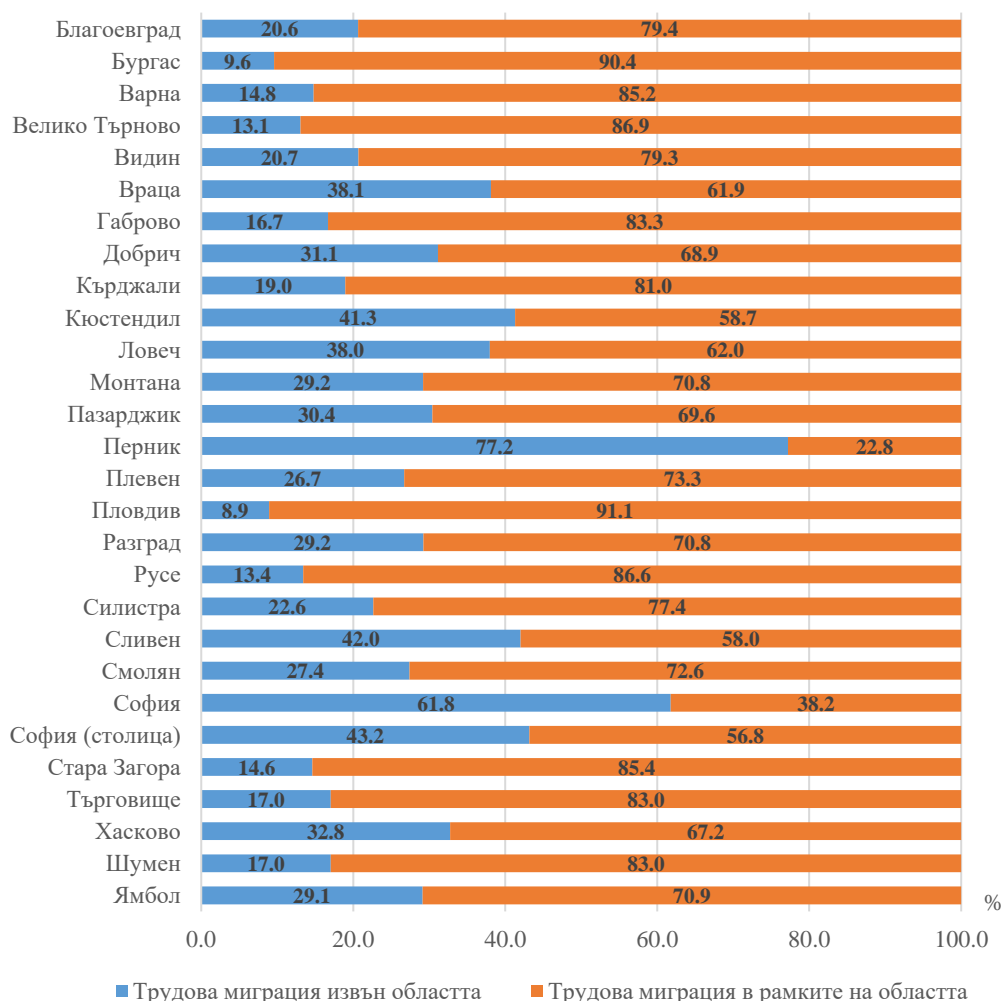
Към 7 септември 2021 г. 357 696 души, или 72.3% от всички трудови мигранти пътуват до населени места на територията на областта, в която живеят. Преобладаващата част от тях (74.3%) работят в градовете, а останалите 25.7% - в селата на областта.

Пътуващите до населени места извън границите на своята област са 137 023, или 27.7% от трудовите мигранти, като от тях 90.9% пътуват към градовете, а 9.1% - към селата на други области.

Най-висок е относителният дял на трудовите мигранти, пътуващи извън границите на областта, в която живеят, в областите Перник (77.2%) и София (61.8%), което може да се обясни с

близостта на тези области до столицата. Най-нисък е този дял в областите Пловдив - 8.9%, и Бургас - 9.6% от трудовите мигранти в областта.

Фиг. 9. Структура на трудова миграция по направления - в рамките на областта и извън областта по местоживее, към 7 септември 2021 година

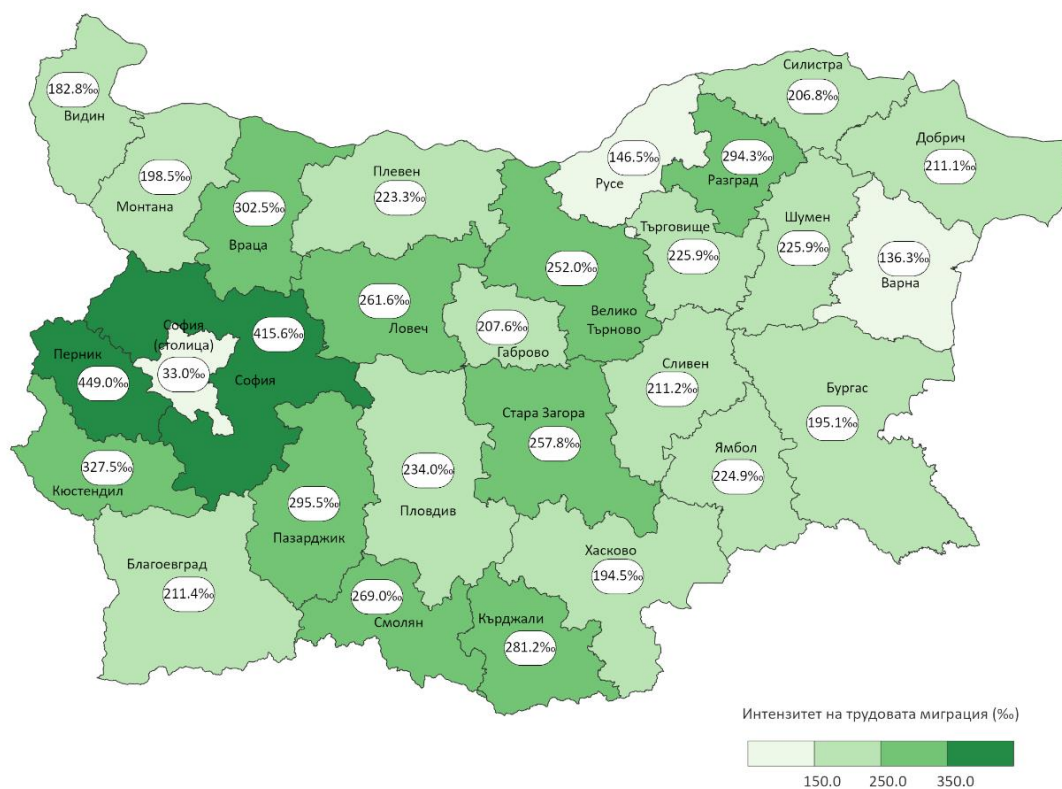
Наблюдават се големи различия по отношение на интензитета на всекидневната трудова миграция² по области. С най-висок коефициент на участие в трудовите пътувания е заетото население в област Перник - 449.0%, или всяко второ заето лице в тази област пътува от населеното място, в което живее, до населеното място, в което работи. Интензитетът на всекидневните трудови пътувания е висок и в областите София (415.6%), Кюстендил (327.5%) и Враца (302.5%).

В четири области на страната интензитетът на трудовите пътувания е по нисък от средния за страната (185.9%) - това са областите Видин, Русе, Варна и София (столица). Сред тях с най-нисък коефициент на участие на заетите лица в трудовите пътувания е област София (столица) с едва 33.0%.

Във всички останали области интензитетът на трудовата мобилност е над средния за страната и варира в границите между 194.5% за област Хасково и 295.5% за област Пазарджик.

² Трудови мигранти на 1 000 заети лица.

Фиг. 10. Интензитет на трудовата миграция по области към 7 септември 2021 година

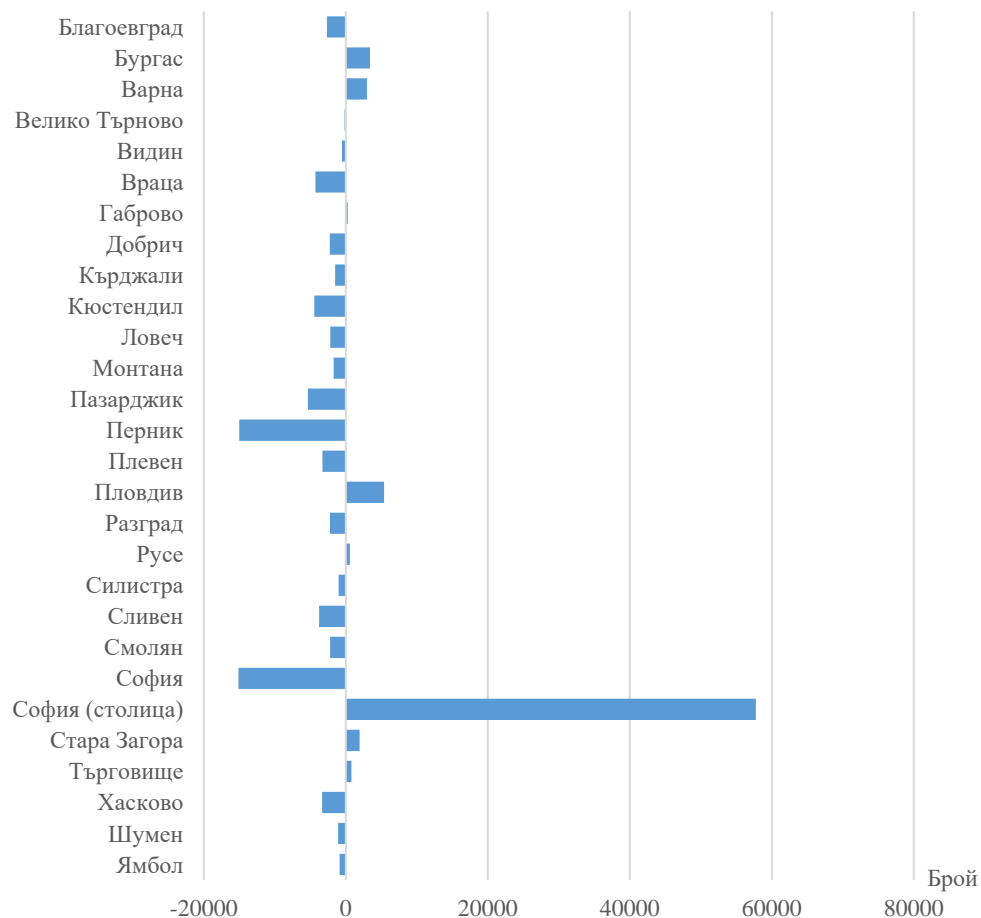
Миграционното салдо е резултат от съпоставянето на двата срещуположни потока на всекидневно напускащите областта и пристигащите в нея с цел работа. Различният размер на тези потоци формира положително или отрицателно миграционно салдо на заетите лица за различните области.

С най-голямо отрицателно салдо в резултат на ежедневната трудова миграция са областите София и Перник. Ежедневно броят на заетите лица намалява с 15 124 души за област София и 15 024 души за област Перник.

С отрицателен баланс при ежедневното движение на трудовите ресурси са още 18 области. Стойностите на миграционното салдо при тях е в границите от -5 345 за област Пазарджик до -172 за област Велико Търново.

С положителен прираст са осем области. Най-голямо ежедневно нарастване на заетите се наблюдава в област София (столица) - 57 752 души, следват областите Пловдив - 5 378, Бургас - 3 404, и Варна - 2 977 заети лица.

Фиг. 11. Прираст на заетите лица в резултат на трудовата миграция от и към областите към 7 септември 2021 година

Местонамиране на учебното заведение на учащите лица

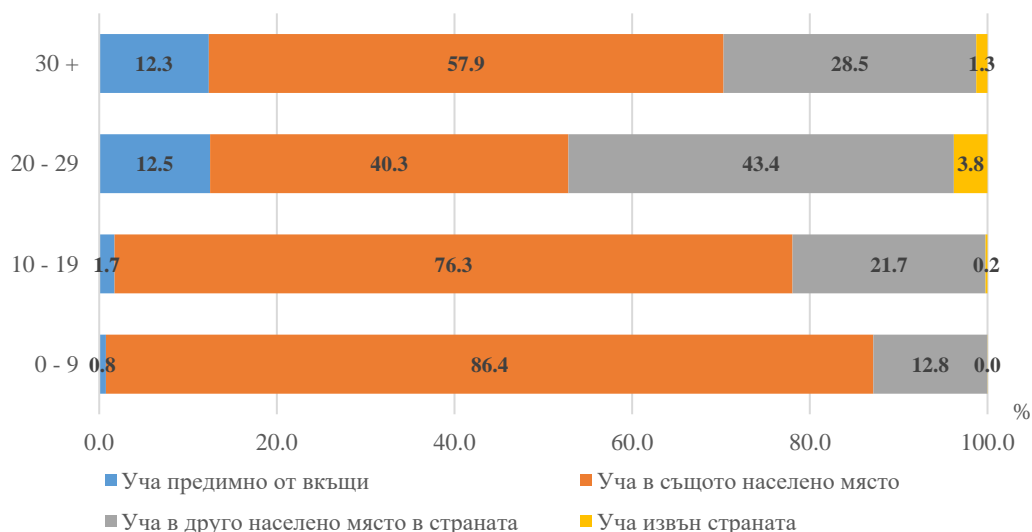
Към 7 септември 2021 г. 21 522 лица, или 2.6% от отговорилите на въпроса, са посочили, че учат предимно от вкъщи. Най-висок е абсолютният брой и относителният дял на лицата, които учат в същото населено място, в което живеят - 610 621 (75.1%). Пътуват до населеното място, в което учат, 176 440 лица, или 21.7%. Учащите, които пътуват извън страната, са 4 242, или 0.5%.

Фиг. 12. Разпределение на учащите според местонамирането на учебното заведение към 7 септември 2021 година

Сред най-малките учаци на възраст до 9 навършени години преобладават децата, които живеят и учат в едно и също населено място - 86.4%. Пътуват, за да учат, 12.8%, а предимно вкъщи учат 0.8% от децата в тази възрастова група.

Фиг. 13. Разпределение на учащите лица според местонамирането на учебното заведение по възраст към 7 септември 2021 година

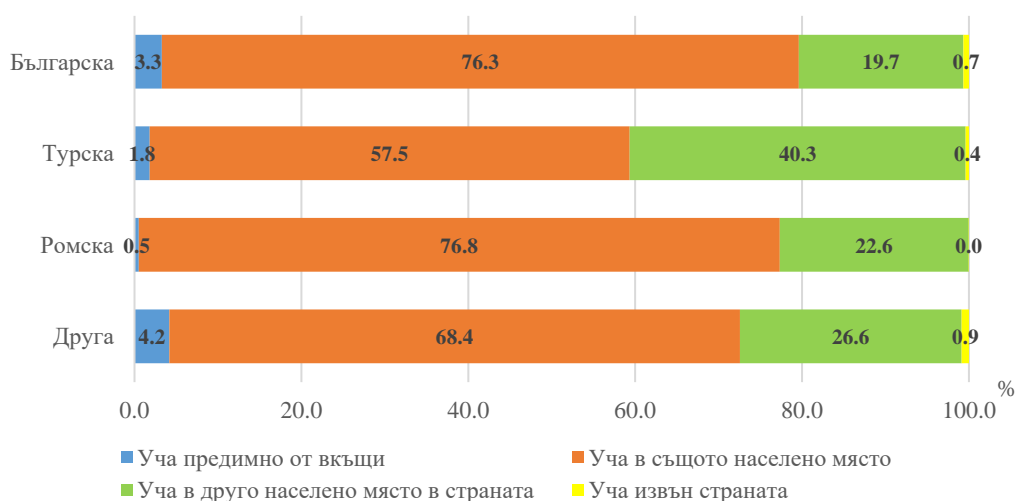

Делът на пътуващите, за да учат, се увеличава с нарастването на възрастта. При децата от 10 до 19 навършени години е 21.7%, а при учащите на възраст 20 - 29 навършени години достига 43.4%.

Най-висок е делът на учащите предимно от вкъщи при лицата във възрастовите групи 20 - 29 и 30 и повече навършени години - съответно 12.5 и 12.3%.

Разпределението по етническа принадлежност показва, че самоопределилите се към турската етническа група по-често пътуват от населеното място, в което живеят, до други населени места, за да учат - 40.3%. Най-нисък е този дял при самоопределилите се към българската етническа група - 19.7%.

Фиг. 14. Разпределение на учащите по местонамиране на учебното заведение и етническа принадлежност към 7 септември 2021 година

Мобилност на учащите лица

Към 7 септември 2021 г. 176 440 лица пътуват ежедневно или по-рядко от населеното място в което живеят, в друго населено място, в което учат. Мобилните учаци представляват

21.7% от всички учащи лица. В градовете живеят 59 621 души, или 33.8%, а в селата - 116 819, или 66.2% от учащите мигранти.

Интензитетът³ на пътуване при живеещите в селата е 600.9‰ при 96.4‰ за живеещите в градовете. Обезлюдяването на селата, затварянето на училища в малки населени места и ограничените възможности за продължаване на образованието са основните причини за високата честота на пътуванията сред населението, живеещо в селата.

Най-използваният вид транспорт сред мобилните учащи е „Автобус (вкл. маршрутно такси)“. По този начин се придвижват до учебното заведение 110 хил. души, или 72.5%. На второ място се нареждат пътуващите с „Лек автомобил, ван (личен/служебен)“ - 48 хил., или 31.3%. Значително по-малко предпочитан е железопътният транспорт - с влак пътуват 10 хил. лица, или 6.6% от учащите.

Миграция на учащите между областите

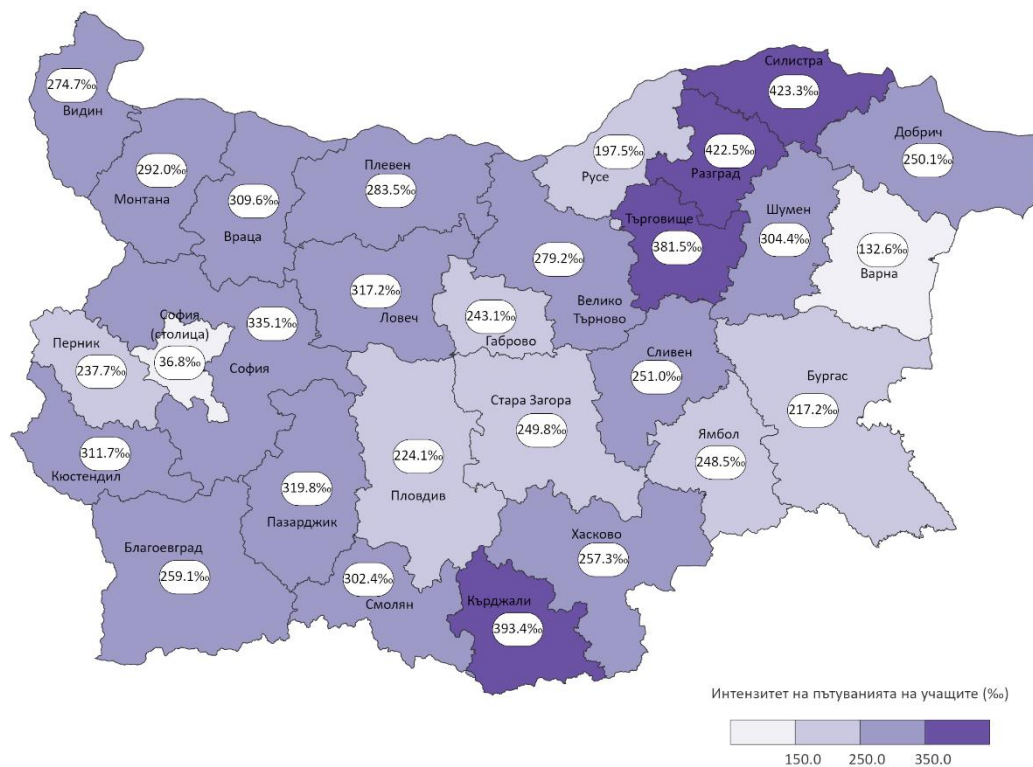
Към 7 септември 2021 г. 122 360 души, или 69.3% от всички мобилни учащи пътуват до населени места на територията на областта, в която живеят. Преобладаващата част от тях (83.0%) учат в градовете, а останалите 17.0% - в селата на областта.

Пътуващите до населени места извън границите на своята област са 54 080, или 30.7%, от тях 96.7% пътуват към градовете, а 3.3% - към селата на други области.

Най-висок е относителният дял на учащите, които пътуват извън границите на областта, в която живеят, в областите Перник (57.6%) и София (53.7%). Най-нисък е този дял в областите Пловдив - 13.5%, и Велико Търново - 18.9% от пътуващите, за да учат в областта.

С най-висок коефициент на участие в пътуванията с цел образование е населението в областите Силистра - 423.3‰, и Разград - 422.5‰. Най-нисък е този показател в област София (столица) - 36.8‰.

Фиг. 15. Интензитет на пътуванията на учащите лица към 7 септември 2021 година

³ Пътуващи учащи на 1 000 учащи.

**Таблица 1. Местонамиране на работното място на заетите лица към
7 септември 2021 година**

Области	Заети	Местонамиране на работното място					
		работа предимно от вкъщи	без фиксирано работно място	работа в същото населено място	работа в друго населено място в страната	работа извън страната	непоказано
Общо	2661292	121235	100547	1661017	494719	13086	270688
Благоевград	110269	3381	4333	69133	23309	802	9311
Бургас	152130	5933	6460	93551	29678	1288	15220
Варна	188069	9678	9098	122319	25637	2270	19067
Велико Търново	80211	2460	3954	46960	20210	212	6415
Видин	22888	628	1516	16430	4184	126	4
Враца	52559	1335	2005	33151	15901	159	8
Габрово	41158	1305	1467	29656	8544	176	10
Добрич	54537	1541	2177	34418	11511	229	4661
Кърджали	42284	973	1255	23834	11889	396	3937
Кюстендил	39877	1191	2077	23405	13059	137	8
Ловеч	39098	1066	1464	26202	10227	130	9
Монтана	41518	941	1982	26637	8243	252	3463
Пазарджик	84399	1971	3256	45140	24938	328	8766
Перник	47062	1547	1527	22723	21129	129	7
Плевен	81046	2126	3803	50867	18095	220	5935
Пловдив	268422	9354	10121	159771	62819	683	25674
Разград	35539	613	1423	20242	10460	285	2516
Русе	78336	2307	3533	54856	11475	609	5556
Силистра	30377	839	1420	19555	6281	236	2046
Сливен	54312	1232	1939	33697	11470	293	5681
Смолян	38429	993	1673	24566	10339	850	8
София	94934	2722	3265	41456	39451	222	7818
София (столица)	662194	58782	18596	446569	21829	1610	114808
Стара Загора	118228	3124	3564	69110	30476	347	11607
Търговище	32739	1068	1401	19987	7397	247	2639
Хасково	74899	1728	3407	47692	14568	332	7172
Шумен	55545	1450	2212	34880	12550	312	4141
Ямбол	40233	947	1619	24210	9050	206	4201

Таблица 2. Трудови мигранти според направлението на миграцията по възраст и пол към 7 септември 2021 година

Пол Възраст	Заети	Лица, които отиват на работа в друго населено място				
		общо	работят в същата област		работят в други области	
			в градовете	в селата	в градовете	в селата
Общо	2661292	494719	265863	91833	124560	12463
15 - 19	22011	5058	2533	562	1865	98
20 - 29	330189	71272	34352	9056	26551	1313
30 - 39	612405	110694	58674	19374	29941	2705
40 - 49	726896	131602	71615	25788	30558	3641
50 - 59	645507	125518	70924	25750	25385	3459
60 - 69	288829	47102	26112	10450	9410	1130
70+	35455	3473	1653	853	850	117
Мъже	1362083	281707	144218	51863	77405	8221
15 - 19	12095	2949	1473	367	1044	65
20 - 29	174477	40360	19244	5327	14941	848
30 - 39	318802	64435	32209	11054	19404	1768
40 - 49	368467	73800	37539	14265	19659	2337
50 - 59	315441	68861	37021	13756	15740	2344
60 - 69	153434	29062	15693	6506	6087	776
70+	19367	2240	1039	588	530	83
Жени	1299209	213012	121645	39970	47155	4242
15 - 19	9916	2109	1060	195	821	33
20 - 29	155712	30912	15108	3729	11610	465
30 - 39	293603	46259	26465	8320	10537	937
40 - 49	358429	57802	34076	11523	10899	1304
50 - 59	330066	56657	33903	11994	9645	1115
60 - 69	135395	18040	10419	3944	3323	354
70+	16088	1233	614	265	320	34

**Таблица 3. Местонамиране на учебното заведение на учащите към
7 септември 2021 година**

Области	Учащи	Местонамиране на учебното заведение			
		лица, които учат предимно от вкъщи	лица, които живеят и учат в едно и също населено място	лица, които учат в друго населено място	лица, които учат в чужбина
Общо	812825	21522	610621	176440	4242
Благоевград	40618	862	29094	10526	136
Бургас	50345	1490	37629	10933	293
Варна	57453	1589	47878	7616	370
Велико Търново	23714	678	16343	6622	71
Видин	8507	233	5899	2337	38
Враца	19615	358	13143	6073	41
Габрово	11014	378	7915	2678	43
Добрич	16711	430	12042	4179	60
Кърджали	16309	386	9409	6416	98
Кюстендил	13040	395	8547	4064	34
Ловеч	14029	383	9163	4450	33
Монтана	13611	325	9269	3974	43
Пазарджик	28240	487	18651	9031	71
Перник	13204	261	9771	3139	33
Плевен	27153	634	18754	7698	67
Пловдив	80240	1876	60022	17981	361
Разград	12298	206	6852	5196	44
Русе	22194	582	17039	4383	190
Силистра	10936	220	6038	4629	49
Сливен	24288	377	17776	6097	38
Смолян	10762	249	7211	3254	48
София	28111	515	18111	9421	64
София (столица)	162207	6221	148320	5972	1694
Стара Загора	37675	887	27239	9413	136
Търговище	11706	246	6958	4466	36
Хасково	26378	750	18777	6788	63
Шумен	18549	250	12592	5646	61
Ямбол	13918	254	10179	3458	27

Таблица 4. Мобилни учащи според направлението на миграцията по възраст и пол към 7 септември 2021 година

Възраст Пол	Учащи	Лица, които отиват да учат в друго населено място				
		общо	учат в същата област		учат в други области	
			в градовете	в селата	в градовете	в селата
Общо	812825	176440	101528	20832	52312	1768
0 - 9	194874	24988	15439	6887	2127	535
10 - 19	531004	115374	78708	13620	21909	1137
20 - 29	75852	32920	6333	129	26423	35
30+	11095	3158	1048	196	1853	61
Мъже	412948	88742	51889	10973	24902	978
0 - 9	99633	12797	7864	3570	1086	277
10 - 19	273627	59641	40944	7191	10873	633
20 - 29	34947	14817	2609	73	12115	20
30+	4741	1487	472	139	828	48
Жени	399877	87698	49639	9859	27410	790
0 - 9	95241	12191	7575	3317	1041	258
10 - 19	257377	55733	37764	6429	11036	504
20 - 29	40905	18103	3724	56	14308	15
30+	6354	1671	576	57	1025	13